

***Archivaria: The Journal of the Association of Canadian Archivists*, br. 93 i 94 (2022).**

Časopis *Archivaria* u broju 93, objavljenom u proljeće 2022. godine, sadrži tri rada u rubrici članaka, jedan u rubrici *Studies in Documents* (o dokumentima američkih mornara), rad koji je nagrađen nagradom Gordon Dodds, recenzije knjige i dviju izložbi te nekrolog posvećen Lilly A. Koltun.

Prvi članak "*Let Us See What Is Meant by the Word Record*": *Concepts of Record from the Middle Ages to the Early 20th Century* autora Geoffreya Yea analizira razvoj konceptualnih ideja o zapisima od srednjega vijeka do 20. stoljeća u Velikoj Britaniji i anglofonom svijetu. Rad predstavlja etimološku analizu izraza *record*, od prve pojave i uporabe u isključivo pravnom kontekstu do novijega shvaćanja u mnogo širem značenju. Autor analizira i terminološki odnos među izrazima *archives* i *records* te razumijevanje izraza *record* u ostatku anglofona svijeta u usporedbi s Velikom Britanijom. Članak završava analizom sličnosti između prijašnjih rasprava o definiciji zapisa koje su se vodile u 19. i 20. stoljeću i današnjih, koje ukazuju na to da i danas postoje nesuglasice oko toga što sve izraz *record* obuhvaća.

Autorica Naya Sucha-Xaya u svojem radu *Documenting Events in Times of Crisis: Investigating Traditional and Contemporary Thai Archival Practices* razmatra kako unaprijediti arhivsku praksu dokumentiranja događaja koja je veoma važna u tajlandskim arhivima i kulturi. Usporedbu provodi na dva tradicionalna primjera zabilježenih kriza i jednoga suvremenoga primjera koji sadrži novi oblik dokumentacije temeljene na društvenim mrežama. Autorica posebnu pažnju posvećuje sociokulturnoj percepciji arhiva u Tajlandu te tomu kako te karakteristike utječu na razvoj arhivskih praksa i djelatnosti. Provedeno je i istraživanje koje se sastojalo od dviju glavnih aktivnosti: analize sadržaja i razgovora sa stručnjacima za dokumentiranje događaja. Autorica analizom rezultata uviđa sličnosti i razlike te utjecaj modernih vrsta gradiva i tehnologija na arhiviranje kriznih događaja te nudi smjernice za uspješnu prilagodbu tradicionalnih praksa suvremenom kontekstu.

U članku *Oral History, Donor Engagement, and the Cocreation of Knowledge in an Academic Archives* autori Robert G. Weaver i Zachary R. Hernández opisuju pokušaje The Southwest Collection / Special Collections Library (SWC/SCL) integriranja svojega programa usmene povijesti u arhivske postupke, umjesto u odvojene i nepovezane radne zadatke koji otežavaju povezivanje usmenoga gradiva s postojećim fondovima. Započeli su sa zapošljavanjem osobe koja je zadužena samo za akvizicije, angažman donatora i opis. Također su odlučili uključiti i donatore u rad arhiva. Kroz dva primjera prikazuju kako je doprinos dona-

tora poboljšao opisivanje i stvaranje kvalitetnijih metapodataka te pridonio davanju konteksta gradivu u fondu.

Članak *The Personal Papers of American Sailors, 1890s-1940s* studija je dokumenata autorice Annie Tummino koja proučava osobne zapise američkih mornara. Fondovi sadrže osobne dokumente, fotografije, spomenare, publikacije, dnevnike, brodske dnevnike i pisma. Zapisi svjedoče o brodskom životu, okolini koja okružuje mornare, područjima koja su posjetili i važnim povijesnim događajima. Dokumenti nude uvid u mornarske običaje vođenja dnevnika i imaju iznimnu arhivsku, književnu i povijesnu vrijednost.

U rubrici *Gordon Dodds Prize* predstavljen je članak *Colonialism, Computerized: The Canada Land Inventory and the Canada Geographic Information System at Library and Archives Canada* autorice Melisse M. Castron. Autorica kroz teorijski pregled arhivskih postupaka obrade kartografskoga gradiva i studiju slučaja o stvaranju i upravljanju CLI-om i CGIS-om naglašava ulogu kartografije i arhiva u formiranju Kanade kao moderne kolonijalne države koja i dalje provodi protjerivanje domorodačkih naroda. Autorica se zalaže za uključivanje transdisciplinarnoga pristupa u postojeći arhivski rad i uključivanje geo-epistemologa u postupke opisa kartografskoga gradiva.

U nastavku Isabel Carlin osvrnula se je na knjigu *Ghosts of Archive: Deconstructing Intersectionality and Praxis* autora Verne Harrisa. Recenzirane su i dvije izložbe. Izložbu naslova *Assembly* umjetnikâ Zimoun, Fione Tam i Elizabeth Price recenzirala je Shyla Seller, a izložbu *Middleground: Sitting Dispossession* recenzirala je Kate Moore.

Posljednji je tekst u ovom broju nekrolog autorice Joan M. Schwartz posvećen Lilly A. Koltun (1951.-2021.), koja je radila u Public Archives of Canada u odsjeku Photographic Acquisition and Research.

Tema posebnoga 94. broja časopisa *Archivaria* je *Toward Person-Centred Archival Theory and Praxis*, a u uvodu ju predstavljaju Jennifer Douglas, Mya Ballin i Jessica Lapp. Izdanje se sastoji od devet članaka te recenzije knjige i filma.

Prvi članak autorice Kim Christen s Josiahom Blackeagle Pinkhamom, Cordelijom Hooee i Amelijom Wilson naslova *Always Coming Home: Territories of Relation and Reparative Archives* fokusira se na reparativnu arhivsku teoriju koja se temelji na vezama i vrijednostima koje domorodačke zajednice imaju prema svojemu vlasništvu, teritoriju, predcima i sustavima znanja. Rad predstavlja različite slučajeve preotimanja i prisvajanja te načine na koje su arhivske teorije i prakse zaražene nasljeđem kolonijalizma. Objašnjeno je kako preoteto gradivo može "pronaći put kući" (u analognom ili digitalnom obliku). Autorica zaključuje da je potrebno kompletno restrukturiranje arhivskih praksa te da institucije

trebaju izgraditi infrastrukture odnosa koje osiguravaju arhivsko slušanje s poštovanjem, zajedničko upravljanje i vraćanje gradiva koje nadilaze puku razmjeni.

Drugi članak autorâ Elizabeth Lomas, Elizabeth Shepherd, Victorije Hoyle, Anne Sexton i Andrewa Flinna naslova *A Framework for Person-Centred Recordkeeping Drawn through the Lens of Out-of-Home Child-Care Contexts* govori o kreiranju i vođenju zapisa djece u dječjim domovima. Djeca i mladi u domovima ne mogu samostalno kreirati i pohraniti vlastite uspomene koje bi im omogućile stvaranje pozitivnih identiteta. Proveden je projekt MIRRA, koji je ispitao osobe s iskustvima u sustavu skrbi, socijalne radnike, arhiviste, spisovoditeljice i istraživače, a cilj mu je preoblikovati model čuvanja zapisa i staviti osobu u sustavu skrbi u središte postupaka stvaranja zapisa. Identificirano je osam ključnih potreba na koje je potrebno odgovoriti. Definirane su četiri ključne dimenzije za rješavanje spisovodstvenih problema, a to su ljudi (postavljanje ljudi u središte postupaka), stvaranje zapisa, upravljanje zapisima i pristup.

Članak *Convenient Fires and Floods and Impossible Archival Imaginaries: Describing the Missing Records of Children's Institutions* autoricâ Nicole Laurent, Cate O'Neill i Kirsten Wright fokusira se na arhivske opise i narative o zapisima djece iz dječjih domova. Nedostatak dokumentacije ili uništena dokumentacija često se opravdava prirodnim katastrofama, iako za neke slučajeve postoje dokazi da te nepogode nisu uzrokovale štetu. Autorice istražuju koncept *archival imaginaries* i zagovaraju novi pristup opisivanju takve vrste gradiva. Na primjeru dva slučaja zapisa koji su navodno izgubljeni u požaru, autorice preporučuju promjenu prakse pri opisivanju kako bi opisi dokumentirali cijelu priču o zapisima, bez obzira postoje li ti zapisi još uvijek ili ne. Naglašava se važnost usmjerenosti prema osobama, obzirnost prema njihovim traumama i iskustvima te važnost predanosti arhivskih organizacija sanaciji štete uzrokovane ranijim praksama.

Autorica Gracen Brilmyer u članku *"They Weren't Necessarily Designed with Lived Experiences of Disability in Mind": The Affect of Archival In/Accessibility and "Emotionally Expensive" Spatial Un/Belonging* kroz polustrukturirane intervju s korisnicima arhiva s invaliditetom analizira arhivsku (ne)pristupačnost i kako ona utječe na osobe s invaliditetom. Pronađena su tri ključna problema pristupačnosti. Prvi je nepristupačnost na arhitektonskoj razini. Ona se očituje nepristupačnim stepenicama, čitaonicama i radnom vremenu. Drugi je problem taj da se korisnici osjećaju nepoželjno i segregirano u prostorima arhiva jer su invalidski pristupi i dizala u zgradi na skrivenim i udaljenim lokacijama, a često i blokirani i nedostupni. Treći je problem odraz prethodna dva, a to je da se osobe s invaliditetom osjećaju kao da ne pripadaju u arhiv. Članak prikazuje navedene aspekte (ne)pristupačnosti i ukazuje na to kakav utjecaj politika prostora ima na iskustva osoba s invaliditetom prilikom korištenja arhiva.

Archival Harm Reduction: A Theoretical Framework for Utilizing Harm-Reduction Concepts in Archival Practice autorice Krystal Payne govori o rasističkim i doseljeničko-kolonijalnim arhivskim praksama kanadskih arhiva koji štete domorodačkim narodima i zajednicama. Šteta nastaje unutar samoga arhiviranja, koje kontinuirano učvršćuje doseljenički kolonijalizam i sustavni rasizam. Autorica izlaže nacrt teorijskoga okvira za smanjenje arhivske štete i načinima pravilnoga upravljanja zapisima domorodačkih naroda i zajednica čiji su zapisi u doseljeničkim arhivima. Temeljna je ideja koncepta uključivanje domorodačkih zajednica u arhivske postupke koji trebaju biti participativni, orijentirani prema zajednici i reparativni.

Članak *Gossip as Practice, Gossip as Care: Affective Information Practices in the Archives* autorice Emily Guerrero govori o traču i kroz studiju slučaja analizira kako je on utjecao na njezin rad u Crista Dahl Media Library and Archives. Povijest trača nastaje iz pokušaja marginaliziranih ljudi da razmijene informacije, izgrade jače odnose i procijene dominantan narativ naspram proživljenoga iskustva. Autorica objašnjava nekoliko različitih primjena trača, a to su: pružanje prostora arhivskim radnicima za povezivanje i izgradnju solidarnosti, otvaranje novih putova za preispitivanje onoga što se smatra relevantnim informacijama u arhivskom opisu, pružanje strategija za navigaciju osjetljivim informacijama unutar zbirka i kao alternativa narativima o traumi kada se razmatraju arhivske šutnje. Autorica razmatra trač kao zapis, kao praksu, trač u arhivu i kao oblik brige.

Evidence of Jorge: Documentary Traces of a Forced Disappearance in Columbia autorica Natalije Bermúdez Qvortrup i Marte Lucije Giraldo govori o Jorgeu Sotou Gallou koji je bio jedan od tisuću članova partije Union Patriótica koji su istrijebljeni u sustavnim masakrima, nestancima i progonima. Članak na primjeru njegova osobnoga arhiva, koji je kreirala njegova sestra Marta, analizira postupke očuvanja sjećanja na osobe i zločine koji su se dogodili u Kolumbiji. Predstavljen je pokret obitelji nestalih koji prikupljaju dosjee i dokumente o nestancima svojih najbližih, a čije nestanke zbog poricanja vlasti moraju dokazivati. Ti osobni arhivi demonstriraju arhivističku praksu zajednica koja se fokusira na nestale osobe i koja postaje dio političkoga aktivizma i obrane ljudskih prava u borbi protiv laži, prijetnja i skrivanja istine.

Članak *Documenting Disappearance: Personal Archives, Life Writing, and the Self in Sri Lanka* autorice Henrije Aton bavi se osobnim fondovima nestalih osoba u građanskom ratu u Šri Lanki koje su kreirale njihove voljene osobe. Članak započinje opisom povijesti Šri Lanke i pozadine građanskoga rata, a zatim nudi detaljni pregled fondova nestalih osoba i korištene metodologije. Autorica objašnjava koncept pisanja o životu s fokusom na južnu Aziju. Na temelju provedenih polustrukturiranih intervjua s obiteljima nestalih osoba, autorica istražuje tri koncepta pisanja o životu: autotopografija (što priča priče), kulturni zapisi (kako su priče ispričane) i povezanost (tko priča priče). Naglašena je iznimna

kulturna, politička i osobna vrijednost pisanja o životu marginalnih zajednica i priča koje nisu sadržane u arhivima.

Zadnji članak u časopisu *Bowline on a Bight: Doing Right by the Records of Lillian Bland* autorice Claire Malek istražuje fond Lillian Bland i arhivsku teoriju usmjerenu na osobu s naglaskom na *queer*, feminističku i antikolonijalnu teoriju. Na temelju svojih znanja o socijalnoj pravdi, zacjeljivanju, rodu i seksualnosti istražuje što znači “činiti ispravno” s etičkim i moralnim vrijednostima i brigom prema sebi i drugima u arhivskoj praksi.

Recenziju knjige *Ancestors, Artefacts, Empire: Indigenous Australia in British and Irish Museums* napisala je Joanna Sassoon, a recenziju filma *Beans* redateljice Tracey Deer napisala je Skylee-Storm Hogan-Stacey.

Antonija Topić